



A BANYÁSZ



ELOFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 12 K. || Félévre 6 K
Negyedévre 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS S' ERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., (Belváros) Molnár-u. 33. II.
TELEFON 108-00.

Közlemények át-ételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A bányászat az 1911. évi költségvetésben.

Az államnak évi költségelőirányzata mindig hű tükrét képezi az ország közállapotának. Itt a számok uralkodnak és ezen rideg számok ugyan csak hangosan tudnak beszélni. Különösen azoknak, akik a számok labirintusaiban eltudnak igazodni és különösen azoknak, akik meg is akarják érteni azt, amit a számok mondanak. *

Az állam 1911. évi költségvetése a takarékoság jegyében jött létre. Ez nem kritika, ez a tény megállapítása. És bár nem örömet, de el kell ismernünk, hogy e takarékoság indokolatlan szükséges. Az állami működésnek nagyon sok ágazata megérzi ugyan ezt a takarékoságot, de a nagy célt, az állam pénzügyi egyensúlyát tartva szem előtt, egyelőre meg kell nyugodni a pénzügyek parancsoló feltételeiben.

A takarékoság dacára a budget mégis szervesen fejleszti a bányászat és kohászat egyes ágazatait. Távolról sem oly mérvben ugyan, mint azt az utolsó két évben inangurált nagy akciók mintegy természetsszerűleg megkövetelték, a mint-hogy a most kezdeményezett nagyszabású államosítási akció pénzügyi nyomai sem látszanak még meg a költségelőirányzatban. De mégis, ha lassan bár, de a haladás, a fejlesztés jó nyomait látjuk a bányászatnak és kohászatnak mindazon ágazataiban, amelyek a pénzügyminiszterium hatásköre alatt állanak, valamint jó gondoskodást látunk a bányászati közigazgatás terein is. Nem mintha nem lennének itt még sürgősen megoldandó kérdések. Alkalmilag mi is rámutatunk majd egyenánra. De hát a takarékoság parancsszava alatt állván, meg kell elégednünk a megtörtént intézkedésekkel.

A következőkben ismertetjük a költségelőirányzatot abban a sorrendben, amint az a pénzügyminiszterium költségvetésében előfordul:

I.

Bányászati és erdészeti főiskola Selmecbányán és bányásziskolák.

Rendes kiadások.

1909. évre engedélyezett	532.750 K,
1911. évre előirányoztatik	565.571 „
1911. évre tehát több	32.821 Kval

Személyi járandóságok.

1909. évre engedélyezett	386.885 K,
1911. évre előirányoztatik	407.652 „
1911. évre tehát több	20.767 Kval

A „fizetések, lakpénzek és pótlékok“ alrova-ton nagyobb a szükséglet 12.886 Kval, mely több-let a következőkben találja magyarázatát: a) két főiskolai rendes tanárnak, 10 évi szolgálat után, a VI. fizetési osztályba leendő szabályszerű előléptetése folytán több a szükséglet 2.443 Kval, b) a főiskolai tanárok esedékes korpótlékainak és személyi pótlékainak fedezésére szükséges 7.029 Kval, c) a főiskolához tanársegédi minőségben be-oztott 11 segédmérnök részére „a szervezeti és ügyviteli szabályzat“ alapján járó működési pótlé-kokra (egyenként 500 K) előirányozva, 5.500 Kt, d) egy adjunktus és egy tanársegéd vizsgadíj-pót-lékára előirányozva 600 Kt, e) annak következ-tében, hogy a petrozsényi szénbányásziskola szak-tanárának eddig a „Kőszénbányászat“ terhére és egy altisztnek a „Fémkohászat“ terhére élvezett összes illetményei most itt irányoztatnak elő, emelkedik a szükséglet 4.768 Kval. nagyobb tehát a szükséglet 20.340 Kval. A „Tiszteletdíjak“ al-rova-ton emelkedett a szükségletet 2.340 Kval abból kifolyólag, hogy a főiskolán a gyorsírás tanító-jának 800 K., a vivőmesternek 600 K., továbbá a felsőbányai bányásziskolán a magyar nyelvet és irálytant előadó elemi iskolai tanítónak 400 K., Verespatakon pedig a bányászati szakirányu is-métfőiskola tartásáért 540 K. tiszteletdíj irányoz-tatott elő. A „Segélydíjak“ alrova-ton nagyobb a szükséglet 800 Kval, miután a főiskolához beoz-tott 4 okleveles bányagyakornoknak egyenként 200 K. végzési pótlék jár. A „Tűzifajárandóságok“ al-rova-ton több szükséges 1.832 Kval, két főiskolai tanárnak előléptetése, az altisztek létszámának ren-dezése és a petrozsényi szénbányásziskola szak-tanárának itt előirányozott fajárandósága következ-tében. A „Bérek“ alrova-ton 3.929 K. többlet a főiskola gőzfűtési és villamos világítási üzeménél

alkalmazandó bányásziskolai végzett növendéknek, az eröműtani tanszéknél szükséges állandó nap-szamosnak, egy éjjeli órnek és a petrozsényi szénbányásziskolánál alkalmazott napibéres szolgának díjazására lett felvéve.

Dologi és üzleti kiadások.

1909. évre engedélyezett	142.845 K.
1911. évre előirányoztatik	154.019 "
1911. évre tehát több	11.174 K-val

Nagyobb összeg irányoztatott elő

A „Tanulmányi utakra és egyéb utazási költségekre” alrovaton az 1909. évi tényleges eredmény figyelembevétele mellett. — „Épületek fenntartása” alrovaton 6.160 K-val, tekintettel arra, hogy a selmecbányai és felsőbányai bányásziskolák épületei nagyobb mérvű tatarozást igényelnek és „Beszerzett taneszközök, anyagok és szerek” alrovaton 3.414 K-val, mely többletből 1.414 K a bányásziskolák hiányos felszereléseinek és gyűjteményeinek kiegészítésére szükséges, míg a fennmaradó többletet az anyagok árának emelkedése indokolja.

Rendkívüli kiadások.

Átmeneti kiadások.

1909. évre engedélyezett	63.000 K,
1911. évre előirányoztatik	39.000 "
1911. évre tehát kevesebb	24.000 K-val

Az 1911. évre előirányozott összegből esik:

1. „A bányászati tanszékek felszerelésére” 29.000 K, 2. „Az erdészeti tanszékek felszerelésére” 10.000 K. Összesen 39.000 K.

Beruházások.

1909. évre engedélyezett	162.500 K
1911. évre előirányoztatik	103.000 "
1911. évre tehát kevesebb	59.500 K-val

Az előirányozott hitel a következőleg oszlik meg: 1. „Uj tanszékek felállítása folytán szükségelt épületre” (V. részlet) 50.500 K. 2. „Építkezésekre Kisiblyén és a botanikus kertekben” (III. részlet) 12.500 K. 3. „Schmidt-féle telek megvétele, a botanikus kertek szükséges kiegészítésére” 30.000 K. 4. Üvegházak berendezésére, 10.000 K. Összesen 103.000 K.

II.

Bányaigazgatóságok.

A rendes kezelés mérlege.

	1911. évi előirányzat	1909. évre megállapított költségvetés	Az 1911. évi előirányzat az 1909. évre megállapított költségvetéssel szemben	
			több	kevesebb
K O R O N A				
Rendes kiadások	468.819	427.968	40.851	
Rendes bevételek	68.250	68.250		
Tiszta kladás	400.569	359.718	40.851	

Rendes kiadások.

Személyi járandóságok.

1909. évre engedélyezett	348.332 K,
1911. évre előirányoztatik	379.949 "
1911. évre tehát több	31.617 K-val

A kiadási többlet részletes indokolását megelőzőleg ki kell emelni a következőket: A bányászat körébe tartozó üzemek — lépést tartva a technika haladásával — újabb időkben nagymérvű átalakításokon mentek keresztül és számos olyan korszerű berendezéssel láttattak el, mely utóbbiak létesítése következtében az üzemnél több olyan különleges képzettségű altisztre van szükség, kinek képzettségéhez mérten jobb javadalmazást és előmenetelt is kell biztosítani. Tekintettel erre a körülményre, az 1911. évi költségvetési előirányzatban a III. osztályba tartozó altiszti állások számának megfelelő apasztása mellett, az I. osztályba tartozó altiszti állások száma huszonnyolcczal, a II. osztályba tartozó állások száma pedig huszonötrel lett szaporítva.

E létszámrendezéssel szemben azonban az altisztek összlétszáma tizennyolcczal apasztatott, úgy hogy a létszámrendezés költségtöbbletet nem okoz, sőt némi megtakarítással jár.

Attérve ezeknek előrebocsátása után a kiadásoknál mutatkozó eltérések részletes indokolására, a „Személyi járandóságok” rovaton fentebb kimutatott 31.617 K költségtöbbletet indokai a következők: «Fizetések, lakpénzek és pótlékok» alrovaton 24.323 K-val nagyobb összeg vétetett fel, mert az adminisztratio, valamint a felügyelet és műszaki vezetés egyszerűsítése és olcsóbbá tétele végett a szélaknai bányahivatal az 1909. év végén feloszlatatván, ehelyett Selmecbányán és Hodrusbányán egy-egy bányahivatal állított fel, s a bányamérnökség és zuzóműfelügyelőség személyzete a bányagazgatósághoz osztatott be, miből kifolyólag ezen a címen és alrovaton 29.009 K. költségtöbblet áll elő; — továbbá az 1904. évi I. t.-c. és az 1906. évi t.-c. alapján járó személyi pótlékok többlete 750 K, több a szükséglet tehát 29.759 K-val.

Dologi kiadások.

1909. évre engedélyezett	76.986 K,
1911. évre előirányoztatik	80.970 "
1911. évre tehát több	3.984 K-val.

A nagyobb szükségletből esik: „Irodai költségek” alrovatia 2.984 K, és „Utazási költségek” alrovatra 1.000 K, összesen, mint fent 3.984 K. E többletre azért van szükség, mert a szélaknai bányahivatalnak feloszlatása következtében a selmeci bányagazgatóság személyzete megszapordott.

Állami segély.

1909. évre engedélyezett	1.700 K,
1911. évre előirányoztatik	3.200 "
1911. évre tehát több	1.500 K-val,

mert az eddig engedélyezett összeg a zólyomlipcsei

Eredeti FREDIT CSAPÁGYFÉMEKET minden czélnak megfelelő minőségekben gyárt kizárólag az:



ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESYAM-PAJÓTA

Gizella-árvaház tanító személyzetének az 1907. évi költségvetés indokolásában bejelentett illetmény-javítására nem elegendő.

Rendkívüli kiadások.

Átmeneti kiadások.

1909. évre engedélyezett	170.000 K,
1911. évre előirányoztatik	190.000 „
1911. évre tehát több	20.000 K-val.

A „Bányakutatások költségei“ rovaton 40.000 K irányoztatott elő, mely összeg új szén- és érc-előjövetelek felkeresése céljából széles körben megindítandó kutatási műveletek költségeinek fedezésére van száva. A tudományos jellegű geodéziai kutatások folytatólagos költségei ezúttal a vallás- és közoktatásügyi tárca keretében irányoztatnak elő, minek következtében itt 20.000 K-val csökkent a szükséglet; végeredményben tehát a többlet 20.000 K-t tesz ki.

III.

Fém- és opálbányászat.

A rendes kezelés mérlege.

	1911. évi előirányzat	1909. évre megállapított költségvetés	Az 1911. évi előirányzat az 1909. évre megállapított költségvetéssel szemben	
			több	kevesebb
k o r o n a				
Rendes kiadások	7,369.613	6,694.773	674.840	
Rendes bevételek	5,691.682	5,659.002	32.680	
Tiszta kiadás	1,677.931	1,035.771	642.160	

A mérlegromlást a nagyági aranybánya idézi elő. Ennek a kincstári és társulati bányaműnek 128 bányarészből a részvénybirtok állományában bekövetkezett átruházások folytán eddig 114^{12/17} rész volt a kincstár tulajdonában, a társbirtokosok kezében maradt 13^{5/17} részre pedig pótfizetés nem teljesítése miatt a bányabíróóság által 1910. évi anguszthus hó 27-ére árverés tüzetett ki. Minthogy pedig az elárverezendő bányarészekre a követelt pótfizetés nagy összege (108,646 K 88 f) miatt vevő nem jelentkezett, azok a bányatörvény 165. §-a értelmében a többi rész birtokosának, vagyis a kincstárnak tulajdonába mentek át az összes jogokkal és kötelezettségekkel együtt. Ezek szerint a nagyági bányaműnek a kincstár lett a kizárólagos tulajdonosa. A bányamű 1911. évi költségvetési előirányzata az állami költségvetés „Fém- és opálbányászat“ címének keretébe illesztett be.

Rendes kiadások.

Személyi járandóságok.

1909. évre engedélyezett	541.073 K,
1911. évre előirányoztatik	546.405 „
1911. évre tehát több	5.332 K-val.

A szélaknai bányahivatalnak a „Bányagazgatóságok“ címénél indokolt feloszlata, valamint öt bányagyakornoki, egy kezelőtiszt, két kezelősegéd-tiszt és tíz altiszt állásnak megszüntetése következtében 52.396 K-val kevesebb irányoztatott ugyan elő, de mivel a nagyági bányaműnél a „Személyi járandóságok“ 57.728 K-val voltak előirányzatba veendő, ennek következtében a fentebb kimutatott 5.332 K többszükséglet merül fel.

A nagyági bányaműigazgatóság személyzete a tényleges állapotnak megfelelően a következő: 1 bányatanácsos (bányaműigazgató) 4.800, 1 bányafőmérnök 3.600, 2 bányamérnök (2.900 + 2.600) = 5.500, 1 bányasegédmérnök 2.000, 2 bányafőorvos (3.600 + 2.600) = 6.200, 1 bányagyakornok (segélydíj) 1.000, 1 altiszt 1.300, 4 altiszt 1.200, 4 altiszt 1.100, 4 altiszt 1.000, 5 altiszt 900, 2 altiszt 800, 5 szolga és őr 800, 1 szülésznő 360 korona évi fizetéssel.

Üzemi kiadások.

1909. évre engedélyezett	6,036.700 K,
1911. évre előirányoztatik	6,690.747 „
1911. évre tehát több	654.047 K-val.

Habár a szélaknai bányahivatal feloszlata s az aranyidai, az opálbányai és a rézbányai bányaművek üzemének tervbe vett megszorítása, illetőleg beszüntetése e rovaton a szükségletet előreláthatólag jelentékenyen apasztani fogja, mégis tekintettel egyrészt a fentebb említett nagyági bányamű szükségletére, másrészt pedig a munkabéreknek és az üzemi anyagok árának nagymérvű emelkedésére és az 1909. évi tényleges eredményekre, többlet kellett előirányozni: „Bányamivelési, érc-előkészítési és beváltási költségek“ alrovaton 368.044 K-val, „Beszerzett üzemi anyagok és szerkezet“ alrovaton 330.203 K-val, „Beszerzett ingóságok“ alrovaton 4.850 K-val, „Épületek fenntartása, berendezések fejlesztése és tökéletesítése“ alrovaton 27.800 K-val, „Egyéb kiadások“ alrovaton 850 K-val, összesen 731.747 K-val. Kisebb ellenben a szükséglet: „Társbirtokosoknak osztalékok és költségpótlékok“ alrovaton 77.700 K-val, mert a verespataki kincstári és társulati bányamű jövedelmzősége most kedvezőtlenebbül van megállapítva, mint az 1909. évben volt, a társbirtokosoknak tehát kevesebb osztalék fog fizettetni, illetve javukra iratni. E kisebb szükségleti összeg figyelembe vételével, a többlet mint fent 654.047 K.

Átmeneti kiadások.

1909. évre engedélyezett	201.600 K,
1911. évre előirányoztatik	301.600 „
1911. évre tehát több	100.000 K-val.

Az ezüstár hanyatlása folytán sujtott bányavidékek iparának elszegélyezésére és kölcsönök nyújtására, ugy mint az 1909. évben 200.000 K-t, a „Taksás telkek folytatólagos rendezésére“ szintén ugy mint az 1909. évben 1.600 K irányoztatott elő. Ezen felül elő kellett irányozni: „Kutatásokra és feltárásokra“ és pedig: a) a nagyági bányamű berendezésére és kutatásokra 48.000 K-t, b) a gyalumáre-lunkoji bányaterületen végzendő kutatásokra és birtokrendezésre 52.000 K-t, a szükséglet e szerint a fentebb kimutatott 301.600 korona.

Beruházások.

1909. évre engedélyezett	685.000 K,
1911. évre előirányoztatik	741.000 „
1911. évre tehát több	56.000 K-val.

Az itt előirányzott 741.000 K a következő beruházásokra van száva: a körmöcbányai „Nándor“-altáró tervszerű folytatására 250.000 K, a Selmecbánya vidékén levő bányaműveknél teljesítendő elővájásokra és gépberendezésekre, vala-

mint a zuzóművek összpontosítására 270.000 K, a magurkai bányaműnél egy kovácslakás, betegszoba és lisztlerakó helyiség építésére 5.000 K, a kereszt-hegyi bányaműnél a bányában lévő gőzkazánok és a vízemelőgép villamosság által hajtott szivattyukkal cserélendő ki, mert a gőzkazánok már majdnem használhatatlanok s a jelenlegi berendezés a bányában foglalkozó személyzet testi épességét, sőt életét is veszélyeztetheti. Ennélfogva a vízemelés és szállítás biztosítására szükséges gépberendezés költségeinek fedezésére I. részletként előirányoztatik 40.000 K, Felsőbányán a zuzók szerkezetét az utóbbi években fokozatosan korszerűvé tétetett. Hátra van azonban még a fővölgyi zuzóban a szerelőház átalakítása, amely átalakításra azért van szükség, mert a nagyobb felzuzás csakis úgy értékesíthető, ha a nagy tökéletes feldolgozásáról és a fémek részleges kinyeréséről gondoskodunk. A szerelőház belberendezésének átalakítására I. részletként előirányoztatik 30.000 K, Kapnikbányán az 1904. évi XIV. t.-c.-kel engedélyezett beruházási hitel nem volt elegendő arra, hogy a tervbe vett összes munkálatok elvégeztessenek. Ez okból a mélyszint folyamatban lévő feltárásának folytatására 116.000 K irányoztatott elő A Györffy Árpád bárótól megvásárolt gyalumáre-lunkoji aranybányaterület üzembe vételéhez szükséges vízjogosítványok, telkek megszerzésére és beruházási jellegű építkezésekre kell 30.000 K, a beruházások összege mint fent 741.000 K.

Üzemi bevételek.

1909. évre megállapított	5,647.500 K,
1911. évre előirányoztatik	5,675.478 „
1911. évre tehát több	27.978 K-val.

Több irányoztatott elő: „Eladott anyagok és szerek“ alrovaon, tekintettel az anyagok árának emelkedésére 34.580 K-val és „Társbirtokosoktól osztalékok és költségpótlékok“ alrovaon 14.847 K-val, mert az óradnai kincstári és magán bányaműnél várható veszteség egynegyed részét a magános társbirtokosok tartoznak viselni, illetve megtéríteni. Ezzel szemben kevesebb lett felvéve: „Eladott bányá- és gyári termények“ alrovaon 8.989 K-val és „Egyéb bevételek“ alrovaon 12.460 K-val, összesen 21.449 K-val.

IV.

Fémkohászat.

A rendes kezelés mérlege.

	1911. évi előirányzat	1909. évre megállapított költségvetés	Az 1911. évi előirányzat az 1909. évre megállapított költségvetéssel szemben	
			több	kevesebb
korona				
Rendes kiadások	9,218.369	9,245.022		26.653
Rendes bevételek	9,218.369	9,245.022		26.653

Rendes kiadások.

Személyi járandóságok.

1909. évre engedélyeztetett	242.007 K,
1911. évre előirányoztatik.	235.918 „
1911. évre tehát kevesebb	6.089 Kval.

Kevesebb irányoztatott elő a „Fizetések, lakpénzek és pótlékok“ alrovaon 4.151 Kval, mert az altisztek létszámának rendezéséből kifolyólag és annak következtében, hogy a kapniki kohó üzemének megszüntetésével kapcsolatosan a rendszeresített altiszti állások közül egy a „Sótermelés“ címére egy pedig a „Bányászati és erdészeti főiskola Semmeczányán és bányásziskolák“ címére vitetett át; a fizetéseknél összesen 2.716 Kval, a lakpénzeknél pedig a tényleges szükségletnek megfelelően 4.112 Kval kevesebb volt előirányozható. Ezt az összesen 6.828 Kt tevő megtakarítást azonban az 1904. évi I. és az 1906. évi IX. t.-c. alapján utalványozott és kiutalványozandó személyi pótlékok fedezésére szükséges 2.677 K. többlet a fentebb jelzett 4.151 Kra apasztja le. Csökkent továbbá a szükséglet „Tüzifajárandóságok“ alrovaon 1.180 Kval, az altisztek létszámának rendezése következtében, és „Napidíjak“ alrovaon 758 Kval, abból kifolyólag, hogy a tisztviselőknek az éjjeli felügyeletért fizetett díjak az „Üzemi kiadások“ rovat „Egyéb kiadások“ alrovaon számoltatnak el. Kevesebb tehát a szükséglet összesen 6.089 Kval.

Üzemi kiadások.

1909. évre engedélyeztetett	8,936.051 K.
1911. évre előirányoztatik	8,906.051 „
1911. évre tehát kevesebb	30.000 Kval.

A beváltási előirányzat szerint kisebb a szükséglet „Ércbeváltási, feldolgozási- és gyártási költségek“ alrovaon 94.000 Kval és „Egyéb kiadások“ alrovaon 30.000 Kval. Ellenben nagyobb összeg irányoztatott elő a „Beszerzett üzemi anyagok és szerek“ alrovaon 394.000 Kval az anyagok árának emelkedése miatt.

Rendkívüli kiadások.

A „Zalatnai kohónál vasgálic-hordógyár berendezésére a kohójövedelméből visszatérítendő előlegképen“ 20.000 K. lett felvéve. A „Zalatnai kohó munkástelepének kibővítésére“ ugyancsak a kohójövedelméből visszatérítendő előlegként 80.000 K. irányoztatott elő. „A fernezelyi kohónál-Herreshof-féle pörkölő pestek építésére a kohójövedelméből visszatérítendő előlegképen 72.000 K. vétetett fel, mert a rozszant állapotban levő Bode-féle pörkölő kemencék egy részét sürgősen át kell építeni, illetőleg a tökéletesebb és olcsóbb üzemet biztosító Herreshof-féle pestekkel kicserélni.

Beruházások.

A horgospataki (oláhláposbányai) kohónál egy tisztalak építésére 20.000 K. irányoztatott elő, mert ennél a kohónál — egyrészt a nagyobb üzem és tömegesebb feldolgozás miatt, másrészt

RUGGYANTAÁRUKAT, ASBESTÁRUKAT, SZÁRAZ és ZSIROS
TÖMÍTÉSEKET LEGMEGBIZHATÓBB MINŐSÉGEKBE SZÁLLIT AZ:



ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA

pedig azért, mert a kapniki kohó beszüntetése folytán a kémlőműhely ide helyeztetett át, — két tisztviselőt kell alkalmazni s ezek részére egy második tisztalak építése szükséges.

Üzemi bevételek.

1909. évre megállapított	9.240.912 K,
1911. évre előirányoztatik	9.214.259 „
1911. évre tehát kevesebb	26.653 Kval,

az „Egyéb bevételek“ alrovaon, a rendes kiadások csökkenéséhez meriten.

Rendkívüli bevételek.

„A zalatnai kohónál vasgálic-hordógyár be rendezésére adott előlegnek megtérítése“ fejében 20.000 K. „A zalatnai kohó munkástelepének kibővítésére adott előlegnek megtérítése“ fejében 80.000 K. „A fernezelyi kohónál Herreshof-féle pörkölő pestek építésére adott előleg megtérítése“ fejében 72.000 K. vétetett fel.

V.

Bányakapitányságok.

Rendes kiadások.

1909. évre engedélyeztetett	344.130 K.
1911. évre előirányoztatik	391.066 „
1911. évre tehát több	46.936 K-val

Személyi járandóságok.

1909. évre engedélyeztetett	282.520 K
1911. évre előirányoztatik	313.641 „
1911. évre tehát több	31.121 Kval.

Még pedig több kiadás mutatkozik: a) a „Fizetések, lakpénzek és pótlékok“ alrovaon 31.421 K, b) a „Rubailletmények“ alrovaon 309 K, c) a „Jutalmak és segélyek“ alrovaon 1000 K. Ellenben a „Napidijak“ alrovaon 1600 Kval kevesebb irányoztatott elő, aminek figyelembe vételével a több szükséglet a „Személyi járandóságok“ rovatán a fentebbi 31.121 K. — A „Fizetések, lakpénzek és pótlékok“ alrovaon az $1\frac{1}{2}\%$ intecalare levonása után mutatkozó 31.421 K többkiadásból 9.829 K négy uj, a X. fizetési osztályba sorozott bányaesküdti állás, 12.883 K hat uj, a XI. fizetési osztályba sorozott segédtszti állás és 2.719 K három uj szolgálai állás rendszeresítése következtében állott elő, 5990 K többkiadás pedig 1904. évi I. és az 1906. évi IX. t.-cz. alapján járó pótlékoknak, valamint a lakpénzeknek a tényleges szükséglet-hez képest történt előirányzásából ered.

A négy uj bányaesküdti állás rendszeresítését a bányatörvénynek tervbe vett megalkotása, illetve a bányahatóságoknak e törvény alapján eszközözendő újraszervezésének előkészítése teszi szükségessé. A bányahatóságoknak szervezeti re-

formja ugyanis — mely a mai igen nagy területekre, egész országrészekre kiterjedő hatáskörrel bír s éppen ezért a nagy arányokban fejlődő bányászatunknak a kor színvonalán álló adminisztrálására ma már alig képes bányakapitányságoknak hatásköri (kerületi) decentralizációjával fog járnai, — csak a tisztviselői létszám szaporítása mellett lesz keresztülvihető, mivégből 8, egyenként 1000 K tanulmányi segélydj van a selmeci bányászati főiskolán a bányászati közigazgatási pályára készülő jogvégzett egyének számára rendszeresítve; az ilyen bányahatósági segélydj élvezetében állott főiskolai hallgatók a bányászati szak tanulmányok befejezése után a fennálló gyakorlat szerint bányaesküdtékké neveztetnek ki. E gyakorlatnak megfelelően az 1909. évben három, az 1910. évben pedig egy végzett főiskolai hallgató neveztetett ki számfeletti minőségben bányaesküdtté, s ennél fogve gondoskodni kellett arról, hogy ez a többkiadás az 1911. évi költségvetésben törvényes fedezetet találjon.

A hat kezelési tisztviselői állás szervezését a bányahatósági irodai ügyvitel nagyarányu kibővülése, a megalkotandó bányatörvény végrehajtásához megkívánt nagyobb tisztli létszám előkészítésének szükségessége és legközelebről az a körülmény indokolja, hogy a viszonyok kényszerítő hatása alatt 3 uj bányabiztosság szándékoztatik felállítani, kettőt a budapesti bányakapitányság kerületében Pécs és Miskolc székhelylyel, egyet a zalatnai bányakapitányság kerületében Petrozsény székhelylyel.

A budapesti bányakapitányság hatósági kerülete 17 vármegyére, a zalatnai bányakapitányság pedig egész Erdélyre terjed ki. Mindkét kerületben a bányászat örvendetes fejlődést mutat, minél fogva napról-napra jobban érezhető, hogy az ily óriási területeken szétszórva lévő bányászatot egyetlen egy központból közmegnyugvásra olcsón, gyorsan és eredményesen adminisztrálni nem lehet. Különösen a közhatalom bányaedészeti és munkásügyi feladatai teszik szükségessé a mai, szerfölött nagy kerületü elsőfoku bányahatóságok decentralizációját.

A miskolczi bányabiztosság hatásköre Borsod vármegyére, a pécsi-é Baranya és Tolna vármegyékre, a petrozsényi-é pedig Hunyadvármegye petrozsényi járásának területére fog kiterjedni. — Mind oly bányavidékek, melyeken ugy a bányászat élénksége és a munkások nagy száma, mint a bányaművelés veszélyessége közérdekü követelménynek minősítik a bányászati közigazgatásnak közvetlenebbé, megközelíthetőbbé, olcsóbbá és hatályosabbá tételét.

A felállítandó három bányabiztosság fogalmazási tisztikara a meglévő bányakapitánysági

Festékek ■ megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása ■ Kraye E. és Társa, Budapest

és
lakkok ■■

festék-, kence- és lakkgyára
Főraktár és iroda: Ó es. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. kir. államvasutak, állami gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállítói.
V., Váci-út 6. sz.
„Kraye festékudvar.“

tiszti létszámból fog kikerülni, a kezelési és szolgái teendők ellátására azonban új állásokat kellett rendszeresíteni. E rendszeresítéssel kapcsolatban 3 napidíjas állás megszüntetett, mert szerfölött kívánatos, hogy a bányászati közigazgatás körében az ottani felelősségteljes és bizalmi kezelési állásokra a napidíjasok helyett lehetőleg állandó tisztviselők alkalmaztassanak. Végül a „Jutalmak és segélyek” alrovaon felvett 1000 K többletet a bányahatósági alkalmazottak létszámának szaporítása indokolja.

Dologi kiadások.

1909. évre engedélyeztetett 61.610 K,
1911. évre előirányoztatik . 77.425 „

1911. évre tehát több . 15.815 Kval.
Ebből a többletből 9815 K a „Házbérek” és 6000 K az „Uti és hivatali átalányok” alrovaon mutatkozik, s a budapesti és a nagybányai bányakapitányságok állami épületekből bérházakba történt szükségszerű elhelyezésének, valamint a három új bányabiztosság felállításának a folyamánya.

Rendkívüli kiadások.

1. A három bányabiztosság felállításával összefüggésben előirányozni kellett a szükséges áthelyezések és hivatali berendezések költségeire 13.500 Kt Továbbá a bányahatósági ügyvitel egyszerűsítése és a hiányos felszerelések kiegészítése céljából: írógépek beszerzésére 5000, távbeszélők bevezetésére 1500, felszerelésekre (műszerek, bútorok stb.) 5500 Kt, összesen 25.000 Kt.

Hátra van még az állami vasgyárak és az állami kőszénbányászat ismertetése. Ezen nagyfotosszerű állami két üzemágról legközelebbi számunkban lesz szó.

A Földtani Társulat szakülése.

A földkerekség legnagyobb Mastodon csontjainak bemutatása.

A Magyarhoni Földtani Társulat f. hó 16-án a m. kir. Földtani intézet előadótermében dr. Schafarzik Ferenc m. kir. bányatanácsos és műegyetemi tanár elnöklésével szakülést tartott. Az előadást maga Schafarzik elnök tartotta „Ásványtani közlemények” címen. A kvarc újabb előfordulását ismertette a Nógrád vármegyében fekvő Rózsaszállásról, majd bemutatta a Szamosujfalu melletti sátorosi kőbányából előkerült zeolitot, amely a kőbánya gránátos andezitjében terem. A második előadó Koch Nándor dr. műegyetemi tanársegéd volt, aki „Adatok Budapest fő- és székváros altalajának ismertetéséhez” címen közölte azokat a tapasztalatokat, amelyeket több fővárosi építkezés alkalmával megfigyelt s amelyek nemcsak a geologusra, de az építőmérnökre is becsesek. A harmadik előadást Vendl Aladár dr. műegyetemi tanársegéd tartotta „Az alsó mediterrán rétegek kibukkanása a főváros VII. kerületében, a Telep-utcában” címmel. Bemutatta a Telep-

utca nagy csatornájának ásása alkalmával napfényre került osztriga-héjakat, amelyek alapján az alsó mediterrán rétegeket konstataálta. Ugyancsak Vendl Aladár dr. „Két magyar ásvány kémiai elemzése” címen bemutatta a Csódi-hegy dezminjének s a Somosujfalu mellett levő Sátoros nevű kőbánya gránátos amfihól andezitjében előforduló Csabaszit nevű ásvány kémiai elemzését.

Végül Schréter Zoltán dr. országos geológus ült a felolvasó asztalhoz, hogy megtartsa a Pusztaszentlőrinc határában kiásott pliocén-kori ősemis maradványokról hirdetett előadást. Ott láttuk a hatalmas ásatag csontokat az előadó asztal körül s így Schréter geológus igen szemléltető módon ismertette az ősvilági fossziliákat. Az egyik lelet egy óriási mastodonnak, a mai elefánt pliocén-kori ősenek csontjait, fogait és agyaráit tárta elénk. Ezekre a csontokra agyagásás közben bukkantak a szentlőrinci téglavető munkások. Hencz Andor a téglagyár tulajdonosa a leletről pünkösdi vasárnapján értesítette a m. kir. Földtani Intézet igazgatóságát és mivel az intézetben senki más nem volt, csak az előadó geológus, ő volt kénytelen azonnal Pusztaszentlőrincre utazni. Schréter, geológus magával vitte Szedyár István, a földtani intézet kiváló preparátorát is, ki ünnepnapját feláldozva, munkásruhát öltött, a lelkes geológussal együtt hozzáfogott a munkához. Pompás agyardarabok látszótlak ki a téglavető agyagjából, s a szakadó esőben csak nagy fáradtsággal bírták néhány munkás segítségével a csontokat kiásni. Napestig dolgoztak az ásatással, mert a kiásatást még a következő napig sem halaszthatták volna. Ugyanis a környék kíváncsi lakossága főképp babonából a csontok egy részét már elhordta, úgy hogy ha egy napot késnek a munkával, az egyszerű emberek a legszebb darab csontokat tönkretették volna. Végre nagynehezen ládába csomagolták a csontokat s beszállították a földtani intézetbe. Itt Szedyár István preparátor legott hozzáfogott a csontok összeragasztásához, s két segéd kíséretében mind a mai napig dolgozott a csontok összeállításán. Még ma sincs teljesen minden része az állatnak összeragasztva, a teljes összeállítás még vagy három hónapot fog igénybe venni.

A hatalmas csontok ismertetése kapcsán a tudós geológus visszapillantott arra a korszakra, amelyben a hatalmas állat Alföldünkön élt. A pliocén-korszaknak ugynevezett pontusi, vagy másképp mondva pannóniai emeletében a mai Nagy Magyar Alföldön kisebb félsővizű tavak és édesvízi mocsarak sűrűn váltakoztak egymással. Szubtrópusi növényzettel borított szárazulatok és szigetek élénkítették a pocsolyák unalmas tájait. Az éghajlat a mainál jóval enyhébb volt s afrikai típusú állatok honosodtak meg a Kárpátok alján. Ilyen állat volt a Mastodon is, amely a szubtrópusi erdeinkben s sűrű nádféle növényzettel benőtt melegvízű mocsarainkban csapatostul élt, épügy, mint ma az elefánt Afrikában és Indiában. A pusztaszentlőrinci mocsár vízben eltemetett Mastodon igen vén állat volt, amelynek legfeltűnőbb csontja két méter hosszú agyara a felső állcsontban.

KENŐANYAGOK, TISZTÍTÓANYAGOK, BŐR-BALATA-
TEVESZŐR-GÉPSZIAK ELSŐRENDŰ MINŐSÉGEKBEŒ:



ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHA PALOTA.

Állkapcsából másfél méter hosszúságu agyarpár lógott ki. Mind a négy agyar ott volt látható az előadó teremben, mint négy hatalmas vendégoldal a falhoz támasztva. Mellé állítva láttuk az állat két lapockáját is; mint valami kisebb mosóteknő terpeszkedett egy asztalon a lapocka-csont. Bámulatós nagy zápfogai voltak ennek az állatnak és hatalmas csigolyái; mindezek ki voltak rakva az előadó teremben. Ezek a csontok Európaszerte párijkát ritkítják s hozzájuk hasonló leletek csak Észak-amerikára sivatagos vidékeiről kerültek elő. A másik érdekes lelet egy hiénának az állkapcsa volt; a tudós előadó fajilag is meghatározta ennek a csontnak a gazdáját, kimutatva, hogy az a *Hyena Perrieri* faj, tehát a follos hiénának az előhírnöke. Ez a csont szintén Pusztaszentlőrincről került elő és pedig a *Magyar Általános Hitelbank* téglavetőjéből.

Schréter geologusnak igen érdekes előadásáért *Schafarzik* elnök köszönetet mondott, ugyancsak *Lóczy* Lajos dr. egyetemi tanár, a földtani intézet igazgatója is megköszönte *Schréter* tagtársnak buzgóságát, valamint *Hencz* Andor téglagyárosnak nagyértékű ajándékát.

A szakülés után választmányi ülés volt, amelyen *Papp* Károly dr. elnöki bejelentette, hogy dr. gróf *Zichy* Gyula pécsi megyéspüspök a társulat örökítő tagjának belépett.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter a bányászati körébe tartozó kezelési ágazatoknál alkalmazott műszaki tisztviselők létszámát *Szokol* Valér, *Hanrik* Károly és *Hegedüs* Zoltán okleveles bányagyakornokokat segédmérnökökké nevezte ki.

Halálozás. *Oettl* Antal, a magyar gépipar uttörőinek egyike, meghalt. Temetése f. hó 16-án volt a Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületének testületileg való részvételével.

Egy főgeológus előléptetése. A földtani intézetnél osztálytanácsossá lép elő egy főgeológus és mint a földművelésügyi miniszterium 1911. évi költségvetésének indokolása mondja, „ez a főgeológus, kinek egy tudományos, mint szakbeli működése általános elismerésben részesül, már 16 éve szolgál a VII. fizetési osztályban anélkül, hogy állás hiányában a megfelelő előmenetelben részesíthető lett volna”. Ezt az őszinte indokolást olvasva, szemeink elé tárul a szaktudás mostoha helyzete, de egyben szakembereink valóban önfeláldozó működése. Egy általános elismerésben részesülő szakembernek 16 évig kell várnia, míg előléphet és ekkor is, „állás hiányában” csakis elismerő méltányosságból, mert az indokolás szerint ez az új állás „kizárólag az illető személyének kötötten” marad. — Ugy tudjuk, hogy *Halavács* Gyula főgeológusról van szó. Mindenki ismeri tudományos és szakbeli működését és mindenki az igazi érdem elismerését látja ebben a valóban jól megérdemelt előléptetésben.

Egy petroleum — vicinális. Tudniillik azért „petroleum — vicinális”, mert ott, a hol létesítendő, se petroleum, se vicinális nincs. Már most mindenki kitálta, hogy csakis az Iza-völgyéről lehet szó, mert ez azon áldott terület, a hol emberemlékezet óta „akarnak”

petroleumot megfurni és ugyancsak itt „akarnak” vicinális is építeni. De hát még mindig az akaratnál tartanak. A petroleum akarnokok tagadhatlanul nagyszabású urak. Ők mindjárt részvénytársaságot, „Magyar Kárpáti”-t alakítottak 1.500.000 korona tőkével és befizették a részvénytöket — zártkutatmányokkal. Öncsiklandozás-számba megy ugyan az ilyen alakulás és ezzel a tőkével bizony még egy 10 méteres furólyukat sem fognak mélyíthetni. Az sem igen sokat lendíthet rajtuk, hogy a főispán ur is belépett az igazgatóságba, mert bár hatalmas nagy ur a főispán, de az a hatalma még sincsen, hogy valószínűleg befizetett tőke nélkül parancsszóra, petroleumot fakasztasson a szacsali, részvényekké átváltoztatott zártkutatmányokból. Petroleum tehát nincs. És ezt a nem létező petroleumot szállítaná vicinális? Nos hát, ez a társaság méltó társa a petroleum-társaságnak. Van vagy 10 év óta előmunkálati engedélyük és ezen idő alatt még annyit se tettek, hogy megkezdték volna a nyomjelzési munkálatokat. Eddigi egész működésük abban állott, hogy segítyt kértek és vevőt kerestek az előmunkálati engedélyre. Ilyen tehát az izavölgyi petroleum — vicinális és ettől várják ott a vármegye anyagi lelendülését. Hát bizony várhatják, de attól tartunk, hogy egészen hiába.

A petrozsényi kincstári altiszti olvasóköri ünnepélye. Szép ünnepély színhelye volt a petrozsényi kincstári altisztek kaszinója e hó 6-án. Az olvasóköri vezetők: *Baumerth* Károly főfelügyelő és *Kosztela* János bányatanácsos, valamint díszelnöke: *Jávorszky* József, kezelőtiszt életnagyságu arcképeit lefésitette és ünnepély keretében leplezte le a mondott napon. A kaszinó helyisége ünnepi díszet öltött és a rendező dérek altisztek hatalmas gárdája buzgolkodott a sikeren megmutatva azt, hogy mire képes az erős akarat, a kartársi összetartás és a kölcsönös szeretet. Zúgó éljenzés és zene hangjai fogadták az ünnepeltek, kiket *Haró* Lajos, az olvasóköri elnöke szép beszéddel köszöntött, kérve, hogy támogassák, védjék és felvirágzáshoz segítsék e törekvő és nemes célokat szolgáló kivánnó olvasókört, mire előbb *Baumerth* Károly főfelügyelő, utána pedig *Kosztela* János bányatanácsos válaszolt, igérve a törekvő egyesületnek legmesszebbmenő támogatásukat és jóakaratu segítségüket biztatva a kaszinó tagjait a további kitartó munkára.

Az állami szénvagyon. Mennyi az állami szénbányákban, nevezetesen Petrozsény, Vrdnik, Bozovics és Komló szénterületein a szakértőileg megállapított szénmennyiség? Az 1911. évi állami költségelőirányzat szerint az állami szénvagyon:

Petrozsény	2,500,000.000 q
Vrdniken	300,000.000
Bozovicson	200,000.000 „
Komlón	96,000.000 „
összesen:	3.096,000.000 q

Ehhez járul még a Vrdniken megállapított gyöngye minőségű lignit 1,500.000 q, úgy hogy ezzel együtt az állami szénvagyon összesen 4,596.000.000 métermáza.

Új bányabiztoságok. *Lukács* László pénzügyminiszter, mint ez az állami költségelőirányzat indokolásából kitűnik, három új bányabiztoságot kíván felállítani és pedig kettőt a budapesti és egyet a zalatnai bányakapitányság kerületében. Az új bányabiztoságok székhelyei Pécs, Miskolc és Petrozsény lesznek. — A miskolci bányabiztoság hatásköre Borsod vármegyére, a pécsi-é Baranya és Tolna vármegyékre, a petrozsényi-é

**TUJUL A LEGMEGRIZHATÓBB TÖMÍTŐLEMEZ
LEGMAGASABB NYOMÁSHOZ. KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR:**

**ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA**

pedig Hunyad vármegye petrozsényi járásának területére fog kiterjeszkedni. Mindenesetre örvendetes fejlődés a bányászati közigazgatás terén.

Elvonási határozatok. A zalatnai bányakapitányság a következő határozatokat hozta: Az orlai Szt. János bányatársulat tulajdonát képező és Alsófehérmegye verespataki járásához tartozó Verespatak községben Orlea hegy tájékán fekvő, 1883. évi 652. és 651. sz. a. adományozott „Szt. János” és „Szt. Antal” védnevű kőhatárokból álló bányászat, továbbá „Ferencz József” bányatársulat tulajdonát képező és Alsófehérmegye verespataki járásához tartozó Bucsum községben Baialba hegyen fekvő, 1861. évi 58. és 1878. évi 1448. sz. alatt adományozott „Ferencz József” és „Dávid” védnevű kishatár és középhatárból álló bányászat, — végül „Baisora Szt. György” bányatársulat tulajdonát képező és Alsófehérmegye verespataki járásához tartozó Bucsum községben a Baisora hegy tájékán fekvő 1867. évi 130. sz. alatt adományozott „Szt. György” védnevű kishatárból álló bányászat huzamos ideig merőben elhanyagolt üzemen kívüli állapotban hagyatván és miután az eddigi mulasztás igazolása és törvény, szerű üzembevétele iránt kibocsátott bányahatósági felszólítás sem vezetett eredményre, ennél fogva következetes üzemhanyagolás miatt az ált. bányatörvény 243-ik §-a alapján a jogositmány elvonását a bányakapitányság kimondja és könyvi kitörlesztést jelen határozat jogerőre emelkedésével foganatosítja. — Ezen határozat oly hozzáadással hozatik köz tudomásra, hogy a bányászatot megszerezni szándékozók ebbeli zárt vétel ajánlataikat jelen határozat jogerőre emelkedése után kitűzendő határidőben e bányahatóságnál benyújthatják. Mirel a társtagok oly megjegyzéssel értesítetnek, hogy a kitűzött határidő alatt bármelyik szabadságában áll saját költségén e bányabirtok becslését és elárverezését a gyulafehérvári m. klr. e. f. törvényszék mint bányabíróságnál kérni, mely szándékról azonban a kitűzött határidő eltelte előtt e bányahatóság is értesítendő.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Magnezit (égetett vagy őrlött állapotban). Amerika részére nagy mennyiségekben kerestetik. Fiumében hajóra szállítva kalkulált árajánlatok „Magnezit” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

SZULTÁNFORRÁS

BŐR- ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ÍTAL.
KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ ÉS HÚGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.

Megrendelhető a „Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitelő R.-T.”-nél, Budapest. Telefon 162-84

(B. 2720/411/17)

Gőzcseplő
készletek
12 HP-ig.
Gazdasági
gépek.

UMRATH és TSA

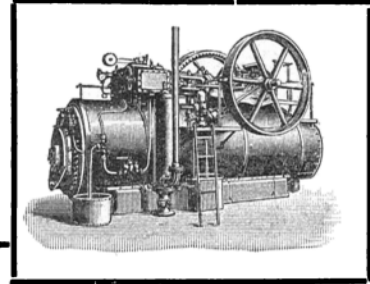
BUDAPEST, V., Váci-körút 60.

Tulhevített gőzzel dolgozó lokomobilok

200 lóerőig a nagy- és
kisipar számára. —
Legtakarékosabb és
legolcsóbb üzemelő.
Fekvők és szállító-
kerekeken.

Gyár: Prága-Bubna

(B. 2314/302/52)

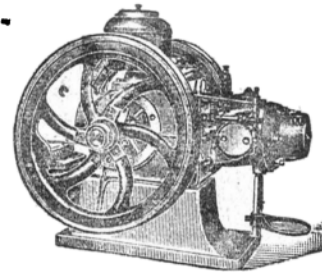


Eredeti BOLINDER-féle
nyersolajmotorok és
nyersolajlocomobilok

Sürgőnycim:
SZABÓÉK

csak

TELEFON:
76-48 és 132-50



Szabó Emil
és **Társánál**

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 46/2.

Benzinmotorok. ■■■ Szivógázmotorok.
■■■ Teljes malomberendezések. ■■■

Árjegyzék ingyen és bérmentve.
(B. 3148/453/46.)

Tessék a címre ügyelni.

SZIVATTYUKAT és
GARVENSWERKE

(B. 96/443/46)

MÉRLEGEKET

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

gyárt mint különleges-
séget és legnagyobb
raktárt tart épület- és
diaphragma-szivattyukban :::

Árjegyzék ingyen és bérmentve.